SINIF YÖNETİMİ

GÖKÇER ATEŞ
Eğitim Bilimleri Öğretmeni

Gökçer ATEŞ

@gokcerates

TEMEL KAVRAMLAR

Sınıf

Sınıf, yapay olarak oluşturulmuş bir topluluğun bulunduğu cansız bir ortam değildir.
Sınıf, sosyal ve psikolojik yapısı etkin olan, kendine özgü dinamiklere sahip bir ilişkiler sistemidir.

Sınıf Yönetimi

Öğrenme- öğretme sürecinin belirlenen hedefler doğrultusunda düzenlenmesini sağlayan ve öğretim sürecini etkili ve verimli kılan uygulamalar bütünüdür.

- Sınıf yönetiminin en temel işlevi etkili ve kalıcı öğrenemler gerçekleştirmek; eğitim-öğretim hizmetlerini verimli hale getirmektir.
- Sınıf yönetiminin en önemli öğesi öğretmendir. (Orkestra şefi)
- Sınıf yönetimi anlayışını benimsenen eğtim felsefesi belirler.

SINIF YÖNETİMİNİN BOYUTLARI

Fiziksel Düzen

Sınıfın genişliği, sınıfın çeşitli etkinlikler yapmak için bölünmesi, ısı, ışık, ses düzeni, renkler, temizlik, estetik, eğitsel araçlar, oturma düzeni, öğrencilerin gruplanması vb. kapsar.

Planlama ve Programlama

Eğitim sürecinde yapılan her türlü plan ve program, sürecin daha düzenli hale gelmesini, hedeflere daha kolay ulaşılmasını, sürecin etkili ve ekonomik olmasını sağlar. Planlarda eğitim sürecinde nelerin, ne zaman, niçin ve nasıl yapılacağı belirlenir.

Zaman Yönetimi

Sınıf içinde geçirilen zamanın yapılacak etkinliklere dağılımı, zamanın ders dışı ve dersi bozucu etkinliklerle harcanmaması, sıkıcılığın önlenmesi, devamsızlığın ve okuldan ayrılmaların önlenmesi bu boyut kapsamındadır.

İlişkilerin Düzenlemesi

Sınıf ortamının istenen davranışı yapmayı kolaylaştırması, sınıf ikliminin olumlu hale getirilmesi, istenmeyen davranışların önlenmesi, kurallara uyulmasının sağlanması, oluşan istenmeyen davranışların değiştirilmesi bu boyutta ele alınabilir.

Davranış Yönetimi

Sınıf liderliği bu boyutta öne çıkan kavramdır. Sınıfta olumlu iklimin oluşturulması, eğitim ortamının istenen davranışı sağlayabilir hale getirilmesi; sorunların ortaya çıkmadan önlenmesi ya da ortaya çıkmışsa uygun bir biçimde çözülmesi bu kapsam içinde düşünülebilir.

SINIF YÖNETİMİNİN YAPISAL ÖZELLİKLERİ

Çok Boyutluluk

Sınıf içerisinde aynı anda birden fazla olayın, etkinliğin gerçekleşmesi durumudur.

Eş Zamanlılık

Sınıfta meydana gelen etkinliklerin aynı anda ya da arka arkaya gerçekleşmesinden kaynaklı öğretmenin aynı anda çok farklı faaliyetleri yönetmesi gerekmektedir.

Tahmin Edememe

Sınıf ortamında hangi olayın ne zaman gerçekleşeceğinin kestirilememesi durumudur.

Açıklık /Alenilik

Sınıfta yaşanan olayların, sınıftaki herkesin gözü önünde meydana gelmesi durumudur.

Çabukluk

Sınıf ortamında gerçekleşen olaylara yönelik öğretmenin anında yanıt vermesi/ çözüm üretmesi gerekmektedir.

Ortak Tarih

Sınıfta yaşanan her olayın sınıftaki herkes tarafından yaşanması durumudur. Ortak tarih, ortak bilinç oluşturur.

SINIF YÖNETİMİ YAKLAŞIMLARI

Geleneksel Sınıf Yönetimi	Çağdaş Sınıf Yönetimi
Öğretmen merkezlidir.	Öğrenci merkezlidir
Sınıf iklimi otoriter ve baskıcıdır.	Sınıf iklimi demokratik ve özgürlükçüdür
Yargılama ve suçlama ön plandadır.	İletişim ve anlayış ön plandadır.
Grubun ortak özellikleri dikkate alınır.	Bireysel farklılıklar dikkate alınır.
Kuralları öğretmen belirler, öğrenciler bu kurallara uyarlar.	Kuralları öğretmen ve öğrenciler birlikte belirler.
Disiplin anlayışı ceza ve ödüle dayanır.	Disiplin anlayışı öğrencinin otokontrolüne dayanır.
Öğretmenin beklentileri ve istekleri önceliklidir.	Öğrencilerin beklentileri ve gelişim özellikleri önceliklidir.
Öğretmen bilgi aktarandır.	Öğretmen rehber olan yol gösterendir.
Öğrenci aktarılan bilgiyi olduğu gibi almalıdır.	Öğrenci araştırmalı, sorgulamalı, iş birliği içinde çalışmalıdır.
Ezbere dayalı öğrenme gerçekleşir.	Etkili ve kalıcı öğrenme gerçekleşir.
Her ikisinde de planlı çalışma önemlidir	

Sınıf yönetimi anlayışını benimsenen eğitim felsefesi belirler.

- 2005 öncesi: Esasicilik, Davranışçılık
- 2005 sonrası: İlerlemecilik, Yapılandırmacılık

Sınıf temelli	Amaç temelli
Disiplinci anlayış	Demokratik anlayış
Öğretmen ağırlıklı	Öğrenci ağırlıklı

SINIF YÖNETİMİ MODELLERİ

Tepkisel Model

- Sınıfta, istenmeyen bir davranışa anında tepki verip değiştirmeyi esas alan sınıf yönetim modelidir.
- Düzeni sağlamada ödül ve cezanın özendirici ve caydırıcı gücünü kullanmaya dayanır.
- Öğretmen merkezli olup sınıfta öğretmenin mutlak otoritesini esas alır.

Amaç : İstenmeyen durum veya davranışın anında değiştirilmesidir

İşleyişi

- İstenmeyen davranışın büyük sonuçlar doğurmadan anında tepkiyle değiştirilmesi şeklindedir.
- Düzeni sağlamada ödül ve ceza türü etkinlikleri en temel araçlardır.
- Disiplinin sağlanmasında etkinlikler (ödül-ceza), gruptan çok bireye dönüktür.

Önlemsel Model

- Öğretmenin sınıfta ortaya çıkabilecek istenmeyen durum ya da davranışları önceden kestirerek önlemler almasını içerir.
- Planlama düşüncesine bağlı, geleceği kestirme, istenmeyen davranış ve sonucu, olmadan önleme yönelimidir.
- Eğitim öncesi düzenlemeleri, istenen davranışın kolayca gösterilebileceği bir ortamı, istenmeyen davranıştan uzaklaştırıcı kuralları, plan ve programları, hazırlıkları içerir.

Amaç : Sınıfta sorunların ortaya çıkmasına fırsat bırakmayan bir işleyiş oluşturmak.

İşleyişi

- Sınıf etkinliklerini bir kültürel sosyalleşme süreci olarak ele alır ve yürütür.
- Sınıfta yanlış davranışa fırsat vermeyen bir sosyal sistem oluşturmaya çalışır.
- Disiplinin sağlanmasına dönük etkinlikler, bireyden çok gruba dönüktür.

Gelişimsel Model

- Sınıf yönetiminde öğrencilerin, fiziksel, duygusal, gelişim özelliklerinin gerektirdiği uygulamaların geliştirilmesini esas alır.
- Gelişim özelliklerinin sınıf yönetimi açısından yaratabileceği sonuçları dikkate alınmalıdır.

Amaç: Öğrencilerin biyolojik ve duygusal gelişimini dikkate alarak her dönemin özelliğine uygun sınıf ortamı oluşturmaktır.

İşleyişi

1. **Basamak**: 10'uncu yaşa kadar, nasıl öğrenci olunacağının öğrenildiği zamandır. Öğretmene çok iş düşer.
2. **Basamak**: 10-12 yaş dönemdir. Öğrenciler, sınıf düzenine uymaya, öğretmeni hoşnut ermeye isteklidir.
3. **Basamak:** 12-15 yaş dönemi. Öğrenciler, arkadaşlarının beğenisini kazanmak için öğretmeni sıkıntıya sokabilirler. Sınıf yönetimi kurallarının nedenlerini tartışırlar.
4. **Basamak:** Öğrenciler, kim olduklarını, nasıl davranmaları gerektiğini anlamaya başlarlar, sosyalleşir, kişilikleri oturmaya başlar.

Bütünsel Model

- Sistem yaklaşımı olarak da bilinir.
- Yerine göre tüm yaklaşımların kullanılmasıdır.
- Ayrıca bu yaklaşımda çevrenin sınıfa etkisi göz önünde bulundurularak okul, aile ve arkadaş çevresi de dikkate alınır.
- Uygun davranış uygun ortamlarda gelişir anlayışı vardır. .

Amaç: İstenen davranışa ulaşabilmek için, istenmeyeni doğuran nedenleri ortadan kaldırmayı amaçlar.

İşleyişi

- Önlemsel modele öncelik verme, gruba olduğu bireye yönelme anlayışı vardır.
- Etkinlikler sürecinde seçilecek davranış örgüleri, öğrencinin gelişim basamakları ile uyumlu olanlardan seçilir.
- Oluşabilecek istenmeyen davranışları düzeltmek amacıyla tepkisel modelden yararlanır.
- Tepkisel modelin ödül boyutu kullanılır; ceza verilmez.

PLANLAMA ve PROGRAMLAMA

Planlama; belirlenmiş eğitim hedeflerine ulaşabilmek için konuların, öğrenme yaşantılarının ve değerlendirme sürecinin tasarlanması çalışmalarıdır.

Amaç ve kazanımların belirlenmesi → İçeriğin belirlenmesi → Ön koşul öğrenmelerin belirlenmesi

↓

Öğrenci özelliklerinin belirlenmesi → Yöntem, teknik, strateji seçimi → Etkileşim sürecinin düzenlenmesi

↓

Ölçme değerlendirmenin planlanması

✓ **Yararları** →

- Öğretmenin kendine güvenmesini sağlar.
- Programların süresi içinde tamamlanmasını sağlar.
- Öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine göre yetiştirilmesini sağlar.
- İçeriğin mantıklı bir sıra içinde sunulmasını sağlar.
- Hedefe ve konuya uygun öğretme tekniklerini seçmeyi kolaylaştırır.
- Eğitim durumlarını düzenleme ve uygulamayı gerçekleştirir.
- Sınıfta olabilecek disiplin sorunlarını tahmin etme ve önlem almaya yardım eder.

SINIF YÖNETİMİNDE ÖĞRETMEN

✔ Sınıf yönetiminin en önemli öğesidir.

Kişisel Özellikleri

- Model olma
- Mesleğini sevme,
- Etkili iletişim berilerine sahip olma,
- Hoşgörülü olma
- Önyargısız olma
- Kendisiyle barışık olma
- Gelişmeye açık olma
- Bireysel ve ekiple çalışabilme
- Rehber ve yönlendirici olma
- Kendini gerçekleştirme

En önemli kişisel özellik: Model olma

Mesleki Özellikleri

Özel Alan Bilgisi

Öğretmen, öğreteceği alanın temel kavramlarını, araştırma ve inceleme araçlarını ve yapılarını anlamalı ve alanın bu özelliklerini öğrenciye anlamlı bir biçimde öğrenme deneyimleri yaratmalıdır.

Pedagojik Formasyon

Öğretmen, öğrencilerini çeşitli özellikleriyle (fiziksel, sosyal, psikolojik, zihinsel ve psikomotor) tanımalı ve bu özelliklere uygun öğrenme deneyimleri yaratmalıdır.

Genel Kültür

Öğretmen öğretmenlik mesleği ve kendi alanı dışında, içinde yaşadığı topluma ve dünyaya ilişkin gelişmelerden haberdar olmalı ve bunlara ilişkin bilgilere sahip olmalıdır.

Yeterlikleri

- Öğrenciyi tanıma
- Öğretimi planlama
- Materyal geliştirme
- Öğretim yapma
- Öğretimi yönetme
- Başarıyı ölçme ve değerlendirme
- Rehberlik yapma
- Temel becerileri geliştirme
- Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere hizmet etme
- Yetişkinleri eğitme
- Ders dışı etkinliklerde bulunma
- Kendini geliştirme
- Okulu geliştirme
- Okul–çevre ilişkilerini geliştirme

ÖĞRETMEN TİPLERİ

Demokratik

Öğrenci özelliklerini dikkate alan, görüşlerine önem veren ve olumlu sınıf iklimi oluşturan öğretmen tipidir.

Otokratik

Disiplini merkeze alan, etkinliklerin merkezinde olan, baskı ve zorlamayı ön planda tutan öğretmen tipidir.

Model

Söyledikleri ve eylemleri birbiriyle tutarlı olan ve bunlarla öğrencilere örnek olan öğretmen tipidir.

İş Öğretmeni

İşe olan ilgisi yüksek fakat öğrenciye olan ilgisi düşük olan öğretmen tipidir.

Sınıf Öğretmeni

Hem işe olan ilgisi yüksek hem de öğrenciye olan ilgisi yüksek olan öğretmen tipidir.

Mahalle Kahvesi Öğretmeni

İşe olan ilgileri düşük, öğrenciye ilgisi yüksek öğretmenlerdir.

Fakirleşmiş Öğretmen

Hem işe olan ilgisi hem de öğrenciye olan ilgisi düşük olan öğretmen tipidir.

Yavaşlamış Sarkaç

Kontrolü güç bir sınıfla karşılaştıktan sonra özgüveni düşen öğretmen tipidir.

Serbest (İlgisiz)

Öğrenci sorunlarıyla ilgilenmeyen, rehber görevlerini yerine getirmeyen öğretmen tipidir.

Kalıplayıcı

Öğrencileri tekrar ve ezbere yönelendiren, sınırlı yöntem teknikle ders işleyen öğretmen tipidir.

Geliştirici

Öğrencilerinin gelişim özelliklerini dikkate alarak hareket eden öğretmen tipidir.

LİDERLİK TÜRLERİ

Öğretimsel Liderlik

- Öğretimsel liderliğin temel çıkış noktası, öğretimin geliştirilmesidir.
- Özellikle de sınıf ortamında öğretimin geliştirilmesi üzerine yoğunlaşır.
- Okulun temel misyonu öğrencilere daha kaliteli bir eğitim hizmeti vermektedir.

Kültürel Liderlik

- Kültürel lider; toplumun, örgütün ve grubun geçmişinden gelen kültürü tanıyan, değerlendiren, koruyup devam ettiren, yeni değerler ve sembollerle geliştiren liderdir.
- Öğretmen bu liderlik türünde sınıf kültürünü oluşturan, bu kültürün norm ve değerlerini içselleştirip benimseten ve içinde yaşadığı büyük sistemlerin kültürü ile kaynaştıran kişidir.

Süper Liderlik

- Süper liderlik yaklaşımında herkes kendi kendisinin lideridir ve liderliği kişisel bir sorumluluk olarak görmektedir.
- Öğretmen, öğrencilerin her birinin liderlik özelliği sergileyebilmeleri için etkinliklere katılımlarını sağlamalı ve sorumluluk duygusu kazanmalarına yardımcı olmalıdır.

Etik Liderlik

- Ahlaki ikilemler ve çatışan değerler arasında en etik olanını kararlaştırmada yönlendirme gücü taşır.
- Toplum tarafından benimsenmiş etik değerleri davranış ve tutumlarda ön planda tutmaya dayalı liderlik tarzıdır
- Etik lider olarak öğretmen eğitim-öğretim çalışmalarında tutarlılık ve moral güce dayanarak etkilemeye yönelik bir liderlik tarzı sergiler.

Dönüşümsel Liderlik

- Dönüşümsel lider; değişimin gerekliliğini görebilen ve buna uygun kararları cesaretle alabilen liderdir.
- Dönüşümcü lider, yüksek derecede moral ve motivasyon oluşturan, değişim ve yenilenmeyi gerçekleştiren kişidir.
- Ani ve etkili değişimler gerçekleştirme, çağın gereklerini yerine dönüşümsel liderliğin en belirgin özelliğidir.

Öğrenen Liderlik

- Lider davranışının öğrenme ve kendini geliştirme boyutu üzerinde yoğunlaşmaktadır.
- İkincisi ise, liderin öğrenen örgüt kurma sorumluluğudur.
- Öğrenen lider, kendi öğrenmesinden sorumlu olduğu kadar, izleyenlerin de öğrenmesinden sorumludur

Vizyoner Liderlik

- Geleceğe yönelik bir vizyon ve kültür geliştirerek bu liderlik tarzının önemini ve gerekliliğini göstermiş olur.
- Ulaşılabilir hedefler koyarak paydaşları etkileyen ve onları güdüleyen, liderlik tarzıdır.
- Bugünden gelecekteki değişimleri tahmin ederek ona uyum sağlamaya çalışır ve bu sayede bu tarz değişimlerin getirebileceği olumsuzluklara karşı şimdiden önlemini alır.

SINIF YÖNETİMİNDE ÖĞRENCİ

Öğrenci sınıfın temel unsurudur. → Bireysel farklılıkları ile birlikte sınıfın nesnesi değil, öznesidir.

ÖĞRENCİ TİPLERİ

Başarılı Öğrenci

Çalışkan, ilgili, planlı, sorun yaratmayan, hem arkadaşları hem de öğretmenleri tarafından sevilen öğrencilerdir.

Yabncılaşmış

Çoğunlukla okul ve onunla ilgili her şeye açık veya gizli baş kaldırırlar, düşmanlık beslerler.

Gölge Öğrenci

Varlığı ve yokluğu belli olmayan, sessiz, genelde arka sıralarda oturan öğrencilerdir.

Bağımlı Öğrenci

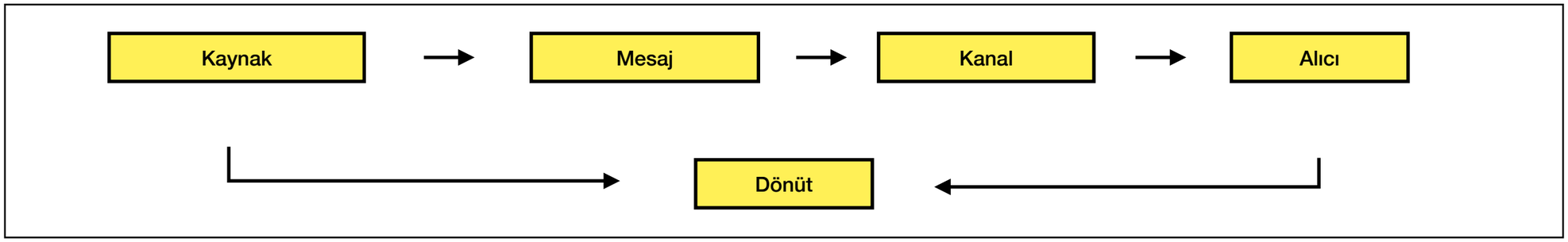
Özgüveni eksik, kendi başına olduğunda başaramayacağını düşünen, öğretmenlerinden sürekli teşvik ve destek bekleyen, öğretmenleri için sorun yaratabilen öğrencilerdir.

Sosyal

Başarılı olmak için gerekli yetenekleri vardır ama sosyal ilişkilere derslerden daha fazla önem verirler.

GÖKÇER ATEŞ

SINIF YÖNETİMİNDE İLETİŞİM

İLETİŞİM TÜRLERİ

Yazılı

- Mesajın, katılımcıların anlayabileceği ortak simgeler aracılığı ile (tahta, slayt vb.) iletilmesidir.
- İçerik, kitap, broşür, dergi gibi çeşitli destek materyalleriyle yahut bilgisayar teknolojileri aracılığıyla destekleyici ortamlarla sunulur

Sözlü

- Sözlü iletişim insanoğlunun en geleneksel iletişim yöntemidir.
- Karşılıklı olarak konuşma ve dinleme etkinliklerini kapsar.
- Eğitimde sınıf içerisindeki iletişim büyük ölçüde sözlü olarak gerçekleşir.

Sözsüz

- Sözsüz iletişim kelimeler olmadan mesajların gönderilmesi ve karşı tarafça kabul edilmesi şeklinde gerçekleşir.

İLETİŞİM BECERİLERİ

Etkin Dinleme

Katılımlı dinleme, karşıdakinin anlaşıldığı hissettiren mesajlar verme

İstek Dili

Nezakete, kibarlığa dayalı dildir.

Edilgin Dinleme

Katılımsız dinleme, dinleyici konuşmaya herhangi bir katkı sunmaz

Emir Dili

Yönü tek, kaba, buyurgan dildir.

Ben Dili

Duygu ve düşüncelerin karşı tarafı tehdit etmeden, suçlamadan, eleştirmeden ifade etmesidir.

Ego Geliştirici Dil

Kendisini değersiz hissetmesine yol açmayan ego bütünlüğünü ve özgüvenini zedelemeyen

Sen Dili

Duygu ve düşüncelerin karşı tarafı tehdit edici, suçlayıcı, bir şekilde ifade etmesidir.

Ego Zedeleyici Dil

Bireyin özellikleriyle ilgili aşağılayıcı, incitici vb. ifadeler kullanmaktır

Empatik Dil

Karşı tarafı dinlediğinizi ve ne anlattığını ne hissettiğini anladığınızı ifade etmektir. teselli ya da akıl verme içermemelidir.

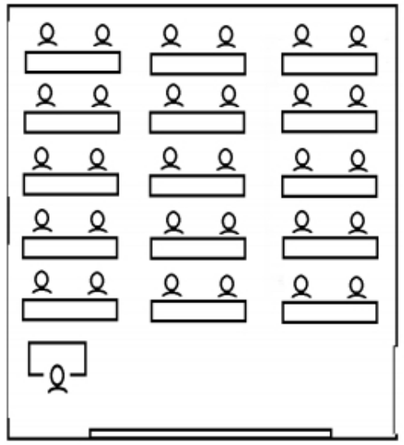
Betimleyici Dil

Ne istediğini açık , net ,anlaşılır şekilde ortaya koymaktır.

SINIFIN FİZİKSEL DÜZENİ / OTURMA DÜZENLERİ

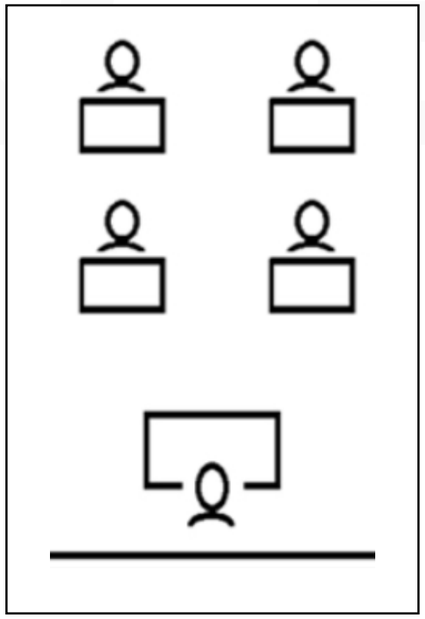
Klasik (Sıralı) Düzen

- Geleneksel eğitim ortamlarında görülür.
- Öğretmen merkezlidir.
- Öğrenci pasif, alıcıdır.
- Öğretmen öğrenci etkileşimi tek yönlüdür.
- Öğrenciler arasındaki etkileşim istenmeyen yönde gerçekleşir.
- Disiplin sorunun en çok yaşandığı oturma düzenidir.
- Kalabalık sınıflarda tercih edilir.
- Öğretmen her öğrenciye ulaşamaz.
- Anlatım, Sunuş, Soru- Cevap gibi etkinlikler için uygundur.

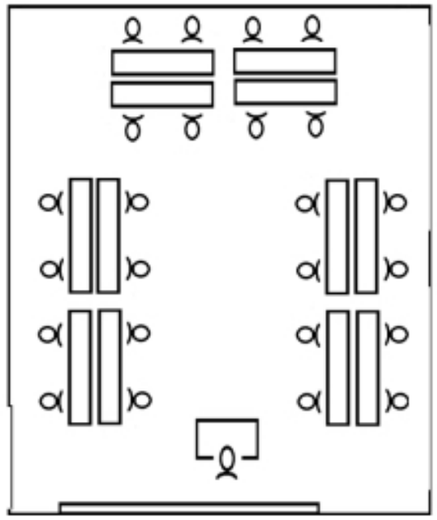
Bireysel Düzen

- Sınıf mevcudunun az olduğu durumlarda tercih edilir.
- Bireysel farklılıkların fazla olduğu sınıflarda kullanılır.
- Öğrenciler arası etkileşim düzeyi düşüktür.
- Öğretmen ve öğrenci etkileşimi gerçekleşir.
- Sosyal beceri gelişimini engeller.
- Öğrencinin derse odaklanmasını kolaylaştırır.
- Öğrenciye bağımsız çalışma alışkanlığı kazandırır.
- Her öğrencinin kendi düzeyinde ve hızında öğrenmeler gerçekleştirmesini sağlar.
- Özel eğitim, destek eğitiminde kullanılır.

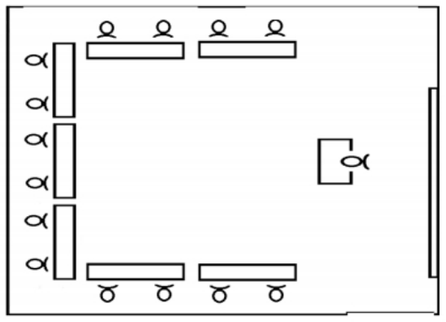
Çoklu Grup / Küme Düzeni

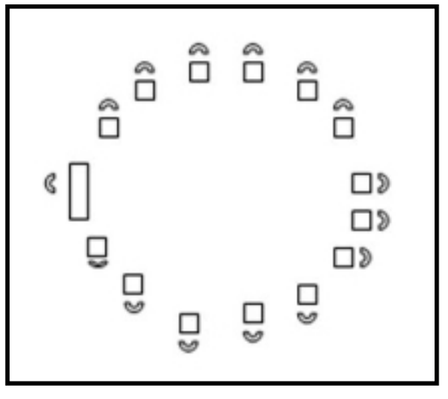
- Sınıf mevcudunun ideal olduğu durumlarda kullanılır.
- Grup içi etkileşim yüksektir.
- Öğrenci etkileşimin en yüksek olduğu oturma düzenidir.
- Proje çalışmaları ve küme çalışmaları gibi işbirlikli öğrenmelerin olduğu durumlarda çok kullanılır.
- Yaparak -yaşayarak öğrenme stratejisine en uygun yerleşim düzenidir.
- Sosyal becerileri üst düzeyde geliştirir.
- Disiplin sorunları yaşanmaz.
- İstasyon, deney, proje, laboratuvar çalışmaları için en uygun oturma düzenidir.

Tek Grup (U/ Çember) Düzeni

- Sınıftaki tüm öğrencilerin birbirlerini rahatlıkla görüp, iletişim kurdukları oturma düzenidir.
- Tüm sınıfın birlikte yapacak olduğu etkinliklerde kullanılır
- Sınıf içi etkileşimin en yoğun olduğu oturma düzenidir.
- Öğrenciler birbirini tam olarak görebildiği için iletişimi kolaylaştırır
- Öğrencilerin tümüne, söz alma, konuşma, tartışma, vücut diliyle iletişim kurma imkanı verir.
- Disiplin sorunları yaşanmaz.
- Büyük grup tartışmaları, konuşma halkası, gösterip yaptırma gibi etkinliklerde kullanılır.

ZAMAN YÖNETİMİ

Etkili öğretim, öğrenmeye ayrılan zamanın çokluğuna ve etkili kullanımına bağlıdır. Sınıftaki zamanın tümü eğitsel amaçlara yönelik etkinlikler için kullanılmalıdır.

↓

Sınıf içi öğretimde zaman kavramı ders süresi ile ifade edilir.

Zaman Düzeyleri

Planlı Zaman → **Ayrılmış Zaman** → **Meşgul Olunan Zaman** → **Akademik Öğrenme Zamanı**

Planlı Zaman

Öğretmenin ders planı hazırlarken değişik konular ve etkinlikler için belirlediği zamandır.

Ayrılmış Zaman

Öğretmenin belli bir konu, iş ya da etkinlik için uygulamada ayırdığı zamandır.

Meşgul Olunan Zaman

Öğrencinin etkin olarak öğrenme etkinliklerine katıldığı dikkatini derse verdiği süredir.

Akademik Öğrenme Zamanı

Öğrencinin öğrenme etkinlikleriyle veya iş ile meşgul edildiği yani öğrenmelerin oluştuğu süredir

Zaman Tuzakları

- Sınıf dışı ortamlardan kaynaklı gürültüler.
- Sınıfa ve derse geç gelen öğrenciler
- Ders başladıktan sonra sınıftan dışarı çıkmak isteyen öğrenciler
- Ders başladıktan sonra sınıftan dışarı çağırılan öğrenciler
- Sınıflarda okul yönetimi tarafından okutulan duyular
- Çeşitli nedenlere bağlı olarak sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarının meydana gelmesi
- Derslerin zamanında başlayıp bitirilememesi, teneffüs ve diğer derslerden zaman çalınması
- Derse başlangıçta, ders sırasında ve sonunda öğretmenden kaynaklanan bazı durumlar

SINIF YÖNETİMİNDE DAVRANIŞ YÖNETİMİ / DİSİPLİN

Davranışçı Model

- Skinner'ın kuramını temel alır.
- Davranışların çevre tarafından ödül ve ceza yoluyla öğrenildiği görüşü üzerine temellendirilmiştir.
- Bu modelin esası doğru davranışlar sonunda pekiştireç vererek bu davranışların yapılma sıklığını artırmaktır.
- İyi öğrenciler kurallara uyan ve ödül alan öğrencilerdir. İstenmeyen davranış gösteren öğrenci ise cezalandırılır.

Kounin Modeli

- Kounin modelinde dalga etkisini ve grup idaresini önerir.
- Öğretmenin sınıfta hatalı bir davranışta bulunan öğrenciyi yakaladığında ve davranışı düzelttiğinde, bu durum o öğrencinin yakınındaki diğer öğrencileri de etkilediğini belirtir.
- Öğretmen istenmeyen davranışta bulunan öğrenciyi ve davranışı belirlemeli, istenmeyen davranışın yerine hangi davranışın olması gerektiğini belirtmelidir.
- Bu modelde sert tepkiler önerilmez.

Canter Modeli

- Canter, ilk olarak otorite kurmayı göz önüne alır. Otorite kurmanın öğretmen için gerekli olduğunu savunur.
- Öğretmenin sağlam bir otorite kurmasının öğrenciler için şart olduğuna inanır.
- Bu klasik yöntemle, öğütler vererek öğrencilerin uygun davranış göstermeleri ve itaat etmeleri sağlanır.
- Kurallara uyan öğrencilere ödüller verilirken, kuralları ihlal eden öğrencilere ceza verilir.

Olumlu Disiplin Modeli

- Bu disiplin modelinde öğretmenin duruşu, fiziksel hareketleri önemlidir.
- İyi bir disiplin etkili bir beden dili ile sağlanabilmektedir.
- Örneğin uygun bir vücut dili kullanabilir, öğrencilerle göz teması kurarak onların varlığının farkında olduğunu hissettirebilir.

Akıl - Sonuç Modeli

- Öğrencilerin kendi disiplinlerini geliştirmeleri esasına dayanır.
- Bu modelde öğrencilere dünyanın gerçekleri öğretmenlerce gösterilmesi gereği vurgulanmıştır. Bu yolla öğrenciler davranışlarından sorumlu olmayı öğrenirler.
- İstenmeyen davranışı düzeltmenin anahtarı hata yapan öğrenciyi tanımak ve derhal sorunu anlamaktır

Güvengen Davranış Modeli

- Öğretmen bütün öğrencilere adil, eşit olmak zorundadır. Yoksa öğrenciler tarafından güveni yitirilebilir.
- Öğretmen bir öğrencinin herhangi bir davranışına sınıfta ne tepki gösterdiyse, diğer öğrenciler aynı davranışı yaptığında da o tepkiyi göstermelidir.

Etkili Öğretmenlik Modeli

- Gordon, öğretmenlerin anlayışlı tavırlarıyla istenmeyen davranışların azalabileceğine inanır sorunların çözümü için problemin kaynağının bulunması gerektiğini belirtir.
- Gordon Yöntem III dediği "kaybeden yok" yönteminde öğretmen ve öğrenci her iki taraf için kabul edilebilecek ve hiçbirinin kaybetmeden kazanacağı bir çözüm üretme yolundan söz eder.
- Bu yöntem, sorunun özünü araştırmaya ve onu iyileştirmeye yöneliktir.

Gerçeklik Terapisi

- Glasser, iyi bir disipline gerçek terapi demeyi uygun bulur.
- Gerçek terapi görüşüne göre, bireylerin sorunları sevilme ve değer verilme ihtiyaçlarının karşılanamamasından kaynaklanmaktadır.
- Bu ihtiyaç eksikliği bireylerin olumsuz davranışlar göstermesine ve bireyin çevresindeki gerçek dünyaya yabancılaşmasına neden olur.
- Öğretmen olumsuz sınıf koşullarını değiştirerek öğrencileri başarılı kılacak koşullar yaratmalıdır

İSTENMEYEN DAVRANIŞI ÖNLEME YOLLARI

Sorunun çıkmasını engelleyici etmenler

- Planlama
- Aktif katılımı sağlamak
- Öğretmen davranışlarında tutarlılık
- Kontrollü öğretmenlik uygulamaları
- Sınıf kuralları belirlemek

İstenmeyen davranışı önleme yolları

- Problemi anlamak
- Görmezden gelme
- Sözsüz uyarı
  - Göz teması kurma
  - Fiziksel yakınlık
  - Dokunma
  - Sessiz kalma
- Sözel uyarı
- Görev ve sorumluluk verme
- Öğrenciyle görüşme
- Yöntem- teknik değiştirme
- Okul- aile- yönetim işbirliği
- Yaptırım uygulama

SINIF KURALLARI OLUŞTURMA

Kuralların oluşturulması sürecinde öğrenci katılımı sağlanmalı; kurallar öğrencilerle birlikte oluşturulmalıdır.

Kurallar sade, açık, anlaşılır bir dil ile ifade edilmeli; kurallardan herkes aynı şeyi anlamalıdır.

Kurallar olumlu bir dil kullanılarak ifade edilmelidir.

Kurallar yapılmaması gereken davranışa değil, yapılması gereken davranışa dikkat çekmelidir.

Oluşturulan kurallar sayıca az olmalı, yazılı hale getirilmeli ve herkesin görebileceği bir yere asılmalıdır.

Kurallar öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olmalıdır.

Kurallar yoruma açık olmamalı, kurallardan herkes aynı şeyi anlamalıdır.

Kurallar herkes için olmalı ve tutarlı bir şekilde uygulanmalıdır.

Kurallar gözlenebilir davranışları belirtmelidir.

Kurallar uygulanabilir olmalı, işlevini yitirince güncellenebilmeli ya da kaldırılmalı.

Kuralların yaptırımları olmalı ve bu yaptırımlar öncesinde belirlenmelidir.

Kurallar MEB'in belirlediği kurallar, okul kuralları ve diğer öğretmen kurallarıyla çelişmemelidir.

İSTENMEYEN DAVRANIŞI ÖNLEME YOLLARI

Problemi Anlamak

- İstenmeyen öğrenci davranışları karşısında, öğretmenin yapması gereken ilk iş, sorunu anlamak olmalıdır.
- Sorunun doğru bir biçimde anlaşılması, doğru bir yaklaşımla çözülmesi için ön koşuludur.
- Davranışı anlamak, mevcut sorunların nedenlerini tanımlamanın ötesinde, gelecekte ortaya çıkabilecek istenmeyen davranışların kestirilmesi açısından da gereklidir.

İstenmeyen davranış süreklilik gösteriyorsa kullanılır. → Gözlem, öğrenciyle ve diğer öğretmenle konuşmak vb. teknikler kullanılır.

Amaç : Sorunu kaynağını teşhis etmek ve çözüm üretmek

Görmezden Gelme

- İstenmeyen davranış o an için hemen olup bitiyorsa, süreklilik göstermiyorsa görmezden gelinebilir.
- Öğretmen, görmezden geldiği davranışı pekiştirmekten kaçınmalıdır. Çünkü, istenmeyen bir davranışta bulunan öğrenci, bu davranışının öğretmen tarafından görmezden gelinmesiyle bunun kabul edilebilir bir davranış olduğunu düşünerek aynı davranışı tekrarlayabilir.
- Öğretmen tekrarlanan bu davranışı da görmezden gelirse, istenmeyen davranışların pekişmesine neden olur.

Davranış ilk kez sergileniyorsa, basit, kişisel bir durumsa kullanılır. → Ders anı için geçerlidir.

Amaç : Davranışın sönmesini beklemek

Sözsüz uyarı

- İstenmeyen davranışı yapan öğrenciye, davranışının kabul edilemez olduğu çeşitli uyarılarla hissettirilebilir.

Amaç : Dersin akışını bozmamak

HİYERARŞİK

Göz Teması Kurma

İlk sözsüz uyarıdır, bireye yöneliktir. Öğrenci deşifre edilmez.

Fiziksel Yakınlık

Sözsüz uyarı işe yaramadığında alanı daraltma (öğrencinin yanına yaklaşma) amacıyla kullanılır.

Dokunma

Fiziksel yakınlık işe yaramadığında kullanılır. (Masa, tahta, sıraya dokunma)

Sessiz Kalma

Ani sessizlik. Gruba yöneliktir. Bireysel davranışlarda kullanılmaz. Dikkat çekme için kullanılabilir.

✓ Kullanılan teknik ikinci defa kullanılmaz.

Sözlü Uyarı

- Sözsüz uyarılardan hiçbiri işe yaramadığında kullanılır.
- Aynı davranış ders içinde sürekli tekrarlanıyorsa kullanılır.
- Öğretmen otoritesinin sarsıldığı durumlarda kullanılır.

İlk yapılacak sözlü uyarı: Kuralları hatırlatmak

Görev ve Sorumluluk Verme

- Yapacak bir işi olmadığını düşünen veya işi kendisine ilginç gelmeyen öğrencinin istenmeyen davranışlara yönelmesi doğaldır.
- Bu durumdaki öğrenciye, araç gereç getirip götürmek, ödevleri kontrol etmek gibi meşguliyet ve sorumluluk vermek, istenmeyen davranışları önlemede yararlı bir yöntemdir.

Amaç: Değer duygusu oluşturma

Öğrenciyle Görüşmek

- Problemin süreklilik arz ettiği durumlarda, problemi anlamak için kullanılır.
- Ders dışında ve bireysel olarak gerçekleştirilmelidir.

Amaç : Sorunu kaynağını teşhis etmek ve çözüm üretmek

Yöntem- Teknik Değiştirme

- Sınıfta öğretmenin sürekli aynı yöntemleri kullanması, kendinin aktif, öğrencilerin ise pasif olması, dersin sıkıcı bir hal almasına ve öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasına neden olur.
- Dikkati dağılan öğrencilerin istenmeyen davranışlara yönelmesi kaçınılmazdır.
- Bu yüzden ortaya çıkabilecek istenmeyen davranışlar, dersin işlenişinde, öğretim yöntemlerinde, araç ve gereçlerde değişiklikler yapılarak ortadan kaldırılabilir.

Öğrencileri motive etmek için onlara aktif olma fırsatı verilmeli, öğretmen merkezli öğretim yöntemleri terk edilmeli, olabildiğince fazla öğrenciye söz hakkı verilmelidir.

Okul - Aile Yönetim İşbirliği

- Sorun davranışların boyutlarının büyük olduğu durumlarda öğretmenin okul yönetimi ve okul rehber öğretmeni ile işbirliği yapılması gerekir.

Okul - Aile Yönetim İşbirliği

Tüm yollar denenmesine rağmen olumlu bir gelişme gözlenmezse, okul yönetimine haberdar etmek ve okul disiplin kurallarını işletmek gerekir.

Üst düzey problemlerde kullanılır. Son çaredir.

BAŞARILAR ...

GÖKÇER ATEŞ
Eğitim Bilimleri Öğretmeni

GÖKÇER ATEŞ

Gökçer ATEŞ

@gokcerates